

Afvoerreden van melkkoeien op proefbedrijven

E.A.A. Smolders (onderzoeker sectie diergezondheid PR)

De jaarlijkse vervanging van melkvee op de proefbedrijven voor praktijkonderzoek is gemiddeld 31 %. Een deel van de afvoer is noodgedwongen; door acute problemen wordt 6,6 % van de dieren voor noodslachting aangeboden of sterft ter plekke. Deze dieren verkleinen de mogelijkheid tot selectie in de rest van de veestapel. Bij de grootste groep af te voeren dieren spelen de toekomstige opbrengsten en de te verwachten kosten voor veterinair ingrijpen en de kwaliteit van vervanging een belangrijke rol.

Reden van afvoer

In de registratie op de proefbedrijven kan slechts één reden van afvoer aangegeven worden. Dit betekent dat de belangrijkste reden aangegeven wordt, hoewel ook andere redenen daarbij een rol spelen. Het is vaak de druppel die de bekende emmer doet overlopen. De voorkeur en het inzicht van de boer bepalen welke reden uiteindelijk genoteerd wordt. In de tabel zijn de redenen van afvoer verdeeld in een aantal hoofdgroepen. Vruchtbaarheidsoorzaken blijken in bijna 27 % van de gevallen de redenen voor het opruimen van dieren. Binnen deze groep is het niet drachtig worden de belangrijkste reden van afvoer. Het produktieniveau speelt daarin echter een rol van betekenis. Bij analyse van het tijdstip van afvoer van dieren in drie lactatiewaardeklassen (<91, 91-109, >109) bleek dat na de tweede inseminatie resp. 64, 44 en 33 % van de niet drachtige dieren niet voor een volgende inseminatie aangeboden werd. De kansen om drachtig te worden zijn bij de hoogproductieve dieren groter dan in

de laagproductieve groep. Van de wegens vruchtbaarheidsredenen afgevoerde dieren is een groter deel geïnsemineerd dan van de dieren die om andere redenen afgevoerd zijn (respectievelijk 85 % en 35 %). Gemiddeld per dier werd 3 maal geïnsemineerd tegen gemiddeld 1.6 - 1.8 keer bij de andere afvoerredenen. Het aantal inseminaties in de vorige lactatie was voor alle groepen circa 1.7. De gemiddelde leeftijd van de in deze categorie afgevoerde dieren is 5 jaar met een spreiding van 3.09 - 5.06 jaar. Op Bosma Zathe en De Vlierd krijgen meer dieren dan gemiddeld als afvoerredenen "niet drachtig". In de ziekteregistratie hebben deze bedrijven niet meer dan gemiddelde vruchtbaarheidsaandoeningen.

Gemiddeld 25 % van de dieren wordt wegens een te lage produktie afgevoerd op een gemiddelde leeftijd van 4,01 jaar. De leeftijd waarop deze selectie plaatsvindt loopt op de bedrijven met een normaal vervangingsbeleid uiteen van 2,10 - 5,00 jaar. Afdeling 1 en Cranendonck voeren aanzienlijk meer dieren om deze reden af dan gemiddeld.

Tabel 1 Afgevoerde melkkoeien in % van de totale afvoer naar reden van afvoer in de periode mei 1988 - april 1991 op proefbedrijven

Reden	Waiboerhoeve				Aver Heino	Bosma Zathe	Cranen- donck	De Vlierd	Zeg- veld	Gem.
	1	2	3	4						
Totaal aantal	54	115	105	65	94	103	111	65	72	784
gem. leeftijd	4.05	5.03	5.06	4.10	4.07	5.00	4.08	5.05	5.06	5.00
Vruchtbaarheid	26	23	25	20	26	42	25	37	18	27
Produktie	44	19	27	32	25	15	36	17	17	25
Uiergebreken	17	27	14	31	10	21	22	23	10	19
Benen en klauwen	6	12	6	0	6	6	8	8	15	7
Dood	2	6	10	10	3	5	9	8	7	7
Diversen	6	13	19	8	31	12	6	8	33	15

De om produktieredenen afgevoerde dieren worden afgevoerd vóór 200 dagen na afkalven en krijgen geen gefiatteerde lijst. De om vruchtbaarheidsredenen afgevoerde dieren werden in het algemeen later afgevoerd.

Uiergebreken zijn voor bijna 17 % van de afvoer verantwoordelijk. De gemiddelde leeftijd bij afvoer is 5,08 jaar. Deze groep is zeer divers met een grote verscheidenheid van jonge en oudere dieren in de afzonderlijke onderdelen in deze categorie (driespeen, versleten uier, uiergezondheid). Voor de afzonderlijke bedrijven is de relatie tussen percentage afvoer en percentage dieren in de ziekte registratie niet aanwezig. Tussen de jaren zijn er grote verschillen binnen bedrijven.

Beengebreeken scoren opvallend laag (6 %) als reden van afvoer. Opvallend omdat in de ziekte registratie blijkt dat aandoeningen aan klauwen en benen frequent voorkomen. Het is in de meeste gevallen geen aanleiding om tot afvoer over te

gaan. Slechts op 2 bedrijven wordt meer dan 10 % in deze categorie afgevoerd.

Onder diversen is een aantal redenen ondergebracht o.a. overtollig, ouderdom, melkbaarheid en gedrag. Op twee bedrijven krijgt een groot deel van de dieren als afvoerredenen „overtollig”. Het gevolg is dat op deze bedrijven de andere onderdelen (vruchtbaarheid, productie en uiergebreken) laag scoren.

Conclusie

Het blijkt nauwelijks mogelijk een betrouwbare indeling van afvoerredenen te realiseren. Door verstrengeling van een groot aantal factoren die bij afvoer een rol spelen wordt de keuze voor een belangrijk deel gemaakt door waardering van de verschillende factoren. In de redenen van afvoer komt dat onvoldoende tot uiting. Voor het gebruik als kengetal voor de bedrijfsvoering is een beter gedefinieerde indeling gewenst.

Beengebreeken scoren laag als afvoerredenen.